

องค์ความรู้การผสมเกสร ของปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทุ่งรังสิต

ด้วยพื้นที่ทุ่งรังสิต ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี รวมถึงพื้นที่ตำบลหนองหมู อำเภอวิหารแดง ด้วยซึ่งเป็นพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันพื้นที่ใหม่ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ยังขาดทักษะ และองค์ความรู้ ไม่ทราบแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เป้าหมายสำคัญของการทำสวนปาล์มน้ำมันอยู่ที่ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่สมบูรณ์ ผลผลิตต่อไร่สูง

ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ อาจารย์เอนก ลิมศิริวิไลย์ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านปาล์มน้ำมัน ได้มาเป็นวิทยากรในการอบรมเรื่องการปลูกปาล์มน้ำมันนอกพื้นที่ภาคใต้ ให้กับตน และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ทุ่งรังสิต และได้มาเยี่ยมแปลงปลูกปาล์ม น้ำมัน พบว่าทะเลาะปาล์มน้ำมันบนต้นส่วนใหญ่เป็นลูกสืบ เมื่อผลปาล์มน้ำมันแก่จะนำทะเลาะปาล์มน้ำมันไปหีบก็จะไม่ได้น้ำมัน โดยปกติพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในภาคใต้ หรือแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันแห่งอื่นๆ จะมีด้วงวงปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นตัวช่วยในการผสมเกสรตามธรรมชาติของปาล์มน้ำมัน แต่ด้วยเหตุที่พื้นที่ทุ่งรังสิตเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ ไม่มีต้นปาล์มน้ำมัน หลากๆ ช่วงอายุในพื้นที่ ซึ่งจะเป็แหล่งอาศัยของด้วงวงปาล์ม น้ำมัน ทำให้ปริมาณด้วงวงปาล์ม น้ำมัน ไม่มีมากพอที่จะช่วยผสมเกสรให้ปาล์ม น้ำมันพื้นที่ทุ่งรังสิตได้ ส่งผลต่อการติดผลของปาล์ม น้ำมัน ทะเลาะปาล์ม น้ำมัน ไม่สมบูรณ์ และติดผลน้อย

ขั้นตอน และวิธีการช่วยผสมเกสรปาล์มน้ำมันที่สำคัญ มีดังนี้

๑. การจัดหาเกสรตัวผู้

๑.๑ อุปกรณ์ ประกอบด้วย

- ถุงผ้าขนาด ๒๐ x ๒๕ นิ้ว แบบมีเชือก รูดปิดปากถุง
- เลื่อย ขนาดเล็ก หรือเลื่อยแท่งทะเลาะปาล์ม น้ำมัน ขนาดเล็ก

(เลื่อยหรือเลื่อย ต้องค่อนข้างคม

- กระชอนสแตนเลส ตาถี่
- กระดาษหนังสือพิมพ์
- กะละมัง ขนาดใหญ่
- ไม้ท่อน ขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๔๐-๕๐ เซนติเมตร

๑.๒ การเดินทางช่อดอกบานของเกสรตัวผู้ เกสรตัวผู้จะมีระยะเวลาในการบานอยู่ ๓ วัน โดยวันที่ ๒ และวันที่ ๓ ของการบาน จะเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตัดช่อดอกตัวผู้ ลงมาเคาะเอาละอองเกสร การดูลักษณะช่อดอกช่วงที่เหมาะสมที่สุดได้ปริมาณละอองเกสรมากที่สุดควรให้ดอกปาล์ม น้ำมันบาน ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ของช่อดอก วิธีการสังเกต ให้เปรียบเทียบกับนิ้วมือ โดยสมมติให้เล็บมือเป็นช่วงปลายช่อดอก ดอกปาล์ม น้ำมันจะเริ่มบานจากโคนช่อดอกไปหาปลาย เมื่อขณะดอกบานจะเป็นสีครีม กลิ่นหอมแรงมาก เมื่อบานขึ้นไปจนถึงบริเวณโคนเล็บ (ปลายช่อดอก) ให้ใช้ถุงผ้าคลุม

ช่อดอกทั้งทะลาย แล้วมัดที่ก้านทะลายก่อนจึงใช้เลื่อยหรือเสียมแทงปาล์มน้ำมัน ที่มีความคมตัดก้านทะลายปาล์มน้ำมันจากต้น ลงมาเคาะเอาละอองเกสรตัวผู้ โดยเคาะให้ละอองเกสรลงในกะละมังที่ปูรองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์หลายๆ ชั้น เมื่อเคาะให้ละอองเกสรร่วงลงในภาชนะจนหมดแล้ว ให้ใช้กระชอนตาถี่ที่เตรียมไว้มาร่อนเอาสิ่งที่ไม่ใช่ละอองเกสรตัวผู้ออก เช่น กลีบดอก ร่อนสัก ๒-๓ รอบ จะได้ละอองเกสรตัวผู้ที่มีลักษณะละเอียด สีครีม จากนั้นห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์เพื่อเก็บไปทำต่อที่ ที่ปัก

๒. การเก็บรักษาละอองเกสรตัวผู้

๒.๑ อุปกรณ์ ประกอบด้วย

- ขวด หรือกระปุก มีฝาปิดสนิท อากาศเข้าออกไม่ได้ เพื่อเก็บละอองเกสร
- โถดูดความชื้น หรือเดซิคาเตอร์ (Desiccators) ฝาทาวาสลิน (กรีส)
- จานกระดาษ ๖-๗ ใบ
- เครื่องวัดความชื้นสัมพัทธ์ (Hygrometer)
- ซิลิกาเจล ๒ กิโลกรัม
- ไม้แบนๆ สำหรับวางซ้อนจานเป็นชั้นๆ (ลักษณะเหมือนไม้ไอศกรีม)

๑๒ อัน

อุปกรณ์ ในการเก็บรักษาละอองเกสรตัวผู้ ของปาล์มน้ำมัน

๒.๒ วิธีการเก็บรักษาละอองเกสรตัวผู้ เนื่องจากละอองเกสรตัวผู้ เป็นของหายาก หรือเวลามีละอองเกสรไม่ตรงกับเวลาที่ต้องการใช้ การเก็บรักษาให้มีอายุการใช้งานจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

- ฤดูแล้ง หรือฤดูหนาว เป็นฤดูที่ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ เมื่อได้ละอองเกสรตามข้อ ๑.๒ มาแล้ว ให้เกลี่ยให้บางที่สุด บนกระดาษหนังสือพิมพ์ ๓-๔ ชั้น ผึ่งไว้ในห้อง ๑-๒ คืบ แล้วนำละอองเกสรตัวผู้ที่ได้ ไปร่อนผ่านกระชอนตาถี่ ใส่จานกระดาษ แล้วนำไปวางในโถดูดความชื้น (Desiccators) โดยคั่นระหว่างชั้นด้วยไม้แบนๆ ซ้อนกัน ๕-๖ ชั้น ลงในโถดูดความชื้น ที่มีซิลิกาเจล ๒ กิโลกรัม สำหรับดูดความชื้นออกจากละอองเกสรตัวผู้วางอยู่ในโถ พร้อมกับวางเครื่องวัดความชื้นสัมพัทธ์ไว้ในโถ ปิดโถให้สนิท ไม่ให้อากาศผ่านเข้าออกได้ ระหว่างฝาโถทาวาสลิน (กรีส) วางโถไว้ในร่ม ๕-๖ วัน สังเกตดูเข็ม เครื่องวัดความชื้น ถ้าไม้ลดลงต่อไป ให้เปิดฝาโถเทละอองเกสรใส่ในขวดหรือกระปุก ปิดฝาให้สนิท เก็บไว้ในช่องฟรีซตู้เย็น (Freezer) จะเก็บได้นาน ๒-๓ เดือน โดยละอองเกสรจะไม่เสื่อมคุณภาพ

๒.๒.๒ ถ้าเป็นฤดูฝน ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศจะมีสูง เมื่อได้ละอองเกสรตามข้อ ๑.๒ มาแล้ว จึงไม่ควรนำมาผึ่งในห้อง เพราะถ้าวางไว้ข้างนอก ละอองเกสรตัวผู้ จะจับตัวเป็นก้อน และจะเสียในที่สุด ต้องนำโถดูดความชื้น และทำตามกระบวนการดูดความชื้นในโถดูดความชื้นเลยในทันที

๓. วิธีการผสมเกสร / การใช้เกสรตัวผู้

๓.๑ อุปกรณ์ ประกอบด้วย

- ขวดผสมเกสร ในที่นี้ใช้ขวดซอสพริกพลาสติกชนิดบีบ
- แป้งเด็กอ่อน

๓.๒ วิธีการ ให้ผสมแป้งกับละอองเกสรตัวผู้ที่เตรียมไว้ ในอัตราส่วน แป้ง ๘ ส่วน ต่อ ละอองเกสรตัวผู้ ๑ ส่วน ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน และร่อนผ่านกระชอนตาถี่ และใช้ไม้แบนๆ เกี่ยสผสมให้เข้ากันอีกครั้ง เสร็จแล้ว ใส่ลงในขวดซอสพริกพลาสติกชนิดบีบ ประมาณไม่เกินครึ่งขวด นำไปฉีดพ่นให้เป็นละอองฝุนลงไปบนช่อดอกตัวเมีย ขณะดอกบาน ตามข้อ ๔. หากใช้ไม้หมดภายใน ๑ วัน ต้องเก็บส่วนที่เหลือในขวด(ทั้งขวด) ไว้ในช่องแช่ผักในตู้เย็น ไม่ควรเก็บไว้นานเกิน ๕ วัน

๔. การสังเกตช่อดอกเกสรตัวเมีย การสังเกตช่วงการบานของเกสรตัวเมีย ที่พร้อมผสม ดอกปาล์มน้ำมันจะบานพร้อมผสม ๑-๓ วัน เกสรจะเป็นสีขาวครีม ควรผสมช่วงที่บานทุกดอก ซึ่งจะอยู่ในช่วงวันที่ ๒-๓ ของการบาน ช้ำที่สุดให้สังเกตสีของดอกเป็นสีชมพูอ่อน หากเป็นสีแดงแล้วแสดงว่าดอกแก่ ผสมไม่ติดแล้ว ฉะนั้นการเดินผสมดอก แต่ละแถวปาล์มน้ำมันควรเว้น ๒ วัน วันที่ ๓ จึงเข้าผสมซ้ำอีกครั้ง หลังจากการผสมแล้ว ควรเขียนวันที่ไว้ที่โคนทางใบปาล์มน้ำมัน และจดบันทึกไว้เพื่อตรวจสอบว่าการผสมติดได้ผลดีหรือไม่ เพราะใช้เวลา ๕ เดือนครึ่ง ถึง ๖ เดือน ผลผลิตปาล์มน้ำมันจะสามารถตัดส่งขายได้แล้ว

ขั้นตอนการเก็บละอองเกสรตัวผู้ปาล์มน้ำมัน

๑

เกสรตัวผู้ของปาล์มน้ำมัน มีระยะเวลาในการบานอยู่ ๓ วันโดยวันที่ ๒ และวันที่ ๓ ของการบาน
เหมาะสมที่สุดสำหรับการตัด ช่อดอกตัวผู้ ลงมาเคาะเอาละอองเกสร

๒

ลักษณะช่อดอกช่วงที่เหมาะสมที่สุดได้ปริมาณละอองเกสรมากที่สุดควรให้ดอกปาล์มน้ำมันบาน ๙๐
เปอร์เซ็นต์ ของช่อดอก วิธีการสังเกต ให้เปรียบเทียบกับนิ้วมือ โดยสมมติให้เล็บมือเป็นช่วงปลายช่อดอก
ดอกปาล์มน้ำมัน จะเริ่มบานจากโคนช่อดอกไปหาปลาย เมื่อขณะดอกบานจะเป็นสีครีม กลิ่นหอมแรงมาก
เมื่อบานขึ้นไปจนถึงบริเวณโคนเล็บ (ปลายช่อดอก)

๓

เคาะเอาละอองเกสรตัวผู้ โดยเคาะให้ละอองเกสรลงในกะละมังที่ปูรองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์หลายๆ ชั้น
เมื่อเคาะให้ละอองเกสรร่วงลงในภาชนะจนหมดแล้ว ให้ใช้กระชอนตาถี่ที่เตรียมไว้มาร่อนเอาสิ่งที่ไม่ใช่ละออง
เกสรตัวผู้ออก เช่น กลีบดอก ร่อนสัก ๒-๓ รอบ จะได้ละอองเกสรตัวผู้ที่มีลักษณะละเอียด สีครีม
จากนั้นห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ และเตรียมดำเนินการในขั้นตอนการเก็บรักษาต่อไป